

Załącznik do uchwały Nr IX/76/2011
Miejskiej Białogardu
z dnia 29 czerwca 2011 r.

**Program usuwania wyrobów zawierających azbest
z terenu miasta Białogard
na lata 2011 - 2020**

maj 2011 r.

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	3
2. Cel i zadania programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Białogard.....	3
3. Występowanie azbestu	4
4. Zagrożenie azbestem	4
5. Właściwości azbestu	5
6. Zastosowanie azbestu	5
7. Obowiązki i postępowanie właściciela nieruchomości przy użytkowaniu obiektów lub terenów z wyrobami zawierającymi azbest	5
8. Bezpieczne usuwanie wyrobów zawierających azbest.....	6
9. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest	7
10. Składowiska przyjmujące odpady zawierające azbest.....	8
11. Wykaz wykonawców usuwających wyroby zawierające azbest	8
12. Zasady uzyskania pomocy finansowej.....	9
13. Likwidacja „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest.....	10
14. Monitoring z realizacji Programu.....	10
15. Pomoc informacyjna dla przedsiębiorców posiadających wyroby zawierające azbest	10
16. Harmonogram prac związanych z realizacją programu.....	11
17. Edukacja ekologiczna	12
18. Aktualizacja Programu.....	12
19. Podsumowanie	13
20. Uregulowania prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest i obowiązki z nich wynikające	13

1. Wprowadzenie

W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032", który został zmieniony uchwałą Rady Ministrów Nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r. Program zastępuje dotychczasowy "Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski" przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r.

Główne cele programu to:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Cele Programu będą realizowane sukcesywnie aż do roku 2032, w którym zakładane jest oczyszczenie kraju z azbestu.

Program tworzy nowe możliwości, m.in.:

- składowanie odpadów azbestowych na składowiskach podziemnych,
- wdrażanie nowych technologii umożliwiających unicestwienie włókien azbestu,
- pozostawianie w ziemi – w dopuszczonych prawem przypadkach – wyrobów azbestowych wycofanych z użytkowania.

Ponadto Program przewiduje do 2012 r.:

- przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu,
- zwiększenie zaangażowania administracji samorządowej, szczególnie gmin.

Miasto Białogard realizuje zadania określone w przyjętym przez Radę Ministrów programie od 2005 r.

W dniu 15 października 2008 r. Rada Miejska Białogardu uchwaliła „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Białogard na lata 2008 -2015”.

2. Cel i zadania programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Białogard

Celem niniejszego programu jest:

- 1) przygotowanie planu usunięcia z terenu miasta Białogard wyrobów zawierających azbest poprzez ich demontaż i unieszkodliwienie,
- 2) dostosowanie działań do zgodności z przepisami prawa polskiego i przepisami dyrektyw Unii Europejskiej w zakresie postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- 3) przedstawienie szkodliwego oddziaływania wyrobów zawierających azbest,
- 4) podniesienie świadomości społecznej na temat zagrożeń powodowanych przez wyroby zawierające azbest.

3. Występowanie azbestu

W Polsce nie występują złoża azbestu nadające się do górniczej eksploatacji. Azbest stosowany dawniej do produkcji w naszym kraju importowano głównie z byłego ZSRR i Kanady. W latach 70 ubiegłego wieku sprowadzano do kraju ok. 100 tys. ton azbestu rocznie, który wykorzystywano przede wszystkim (ok. 85 %) do wyrobu materiałów budowlanych, pokryć dachowych oraz elewacji budynków. Szacuje się, że na dachach i fasadach budynków oraz w obiektach przemysłowych zamontowanych jest blisko 1.350 mln m² płyt azbestowych, z czego blisko 90 % stanowią dachowe płyty faliste, zwane popularnie eternitem. W 1980 r. z płyt azbestowo-cementowych wykonanych było ok. 45 % pokryć dachowych i fasadowych. Po 15 latach udział tych płyt w nowo budowanych pokryciach dachowych, zmniejszył się o 30%. Znaczącą pozycję w bilansie wyrobów azbestowych stanowią znajdujące się w ziemi i budynkach rury azbestowo-cementowe. Szacuje się, że jest ich ok. 600 tys. ton. Znaczna ilość wyrobów azbestowych stosowana jest w hutnictwie i przemyśle ceramicznym. Jest to ok. 60 tys. ton. Masę będących w użyciu wyrobów małowabarytowych, takich jak uszczelki, kształtki, okładziny hamulcowe czy wyroby włókiennicze, ocenia się na 100 tys. ton.

Azbest jest minerałem znanym od kilku tysięcy lat. Ze względu na odporność na wysokie temperatury, działanie mrozu, kwasów, substancji żrących, a także elastyczność stosowany był szeroko od ponad 100 lat w około 5 000 wyrobów przemysłowych.

4. Zagrożenie azbestem

Ze względu na szkodliwość dla zdrowia człowieka, jego produkcja i wprowadzanie do obrotu zostały zakazane. Oddychanie powietrzem, w którym znajduje się pył z azbestu prowadzi do szeregu chorób układu oddechowego.

Pył z azbestu to niewidzialne dla oka bardzo drobne sztywne włókienka, które są wciągane wraz z powietrzem do płuc i powodują groźne choroby takie jak:

- pylica azbestowa (azbestoza) – rodzaj pylicy płuc spowodowanej wdychaniem włókien azbestowych. Objawami jest suchy, męczący kaszel, duszność wysiłkowa, bóle w klatce piersiowej oraz objawy nieżyty oskrzeli i rozedmy płuc,
- rak płuc (najpowszechniejszy nowotwór złośliwy powodowany przez azbest) – nowotwór ten rozwija się u osób zawodowo narażonych na kontakt z azbestem oraz u osób mieszkających w pobliżu kopalni i zakładów przetwórstwa azbestu,
- łagodne zmiany opłucnych – występują przy niewielkim narażeniu na włókna azbestowe. Powodują ograniczenie funkcjonowania płuc oraz zwiększają ryzyko zachorowania na raka oskrzeli i międzybłoniaka opłucnej.

Azbest staje się groźny dla zdrowia wówczas, gdy dojdzie do uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (łamanie, kruszenie, cięcie lub każda inna obróbka). Procesy te powodują uwalnianie się włókien do powietrza i możliwość wdychania ich do płuc. Azbest dobrze zabezpieczony i nieuszkodzony nie stanowi zagrożenia.

Zachorować mogą nie tylko osoby, które miały kontakt z azbestem ze względu na charakter wykonywanej pracy, ale i te, które narażone są na długotrwałe wdychanie włókien azbestowych o małym stężeniu lub na krótkotrwałe przebywanie w miejscu o ich bardzo wysokim stężeniu. Oznacza to, że wykonując wielokrotnie drobne naprawy wyrobu zawierającego azbest, czy też mieszkając lub spędzając wakacje w okolicy, gdzie w pobliżu znajduje się nielegalne wysypisko wyrobów zawierających azbest, może być zagrożone zdrowie człowieka.

Objawy chorobowe mogą pojawić się nawet po ponad 30 latach od momentu kontaktu

z włóknami azbestu. Azbest wywołuje choroby układu oddechowego, dlatego ból w klatce piersiowej, silny kaszel lub duszności powinny być sygnałem, by udać się do lekarza pierwszego kontaktu.

5. Właściwości azbestu

Azbest charakteryzuje się następującymi właściwościami:

- odpornością na wysokie temperatury (ogniotrwałość),
- termoizolacyjnością,
- dźwiękochłonnością,
- odpornością na działanie chemikaliów, kwasów, zasad, wody morskiej,
- elastycznością (możliwość przedzenia, tkania),
- odpornością na rozciąganie i ściskanie.

6. Zastosowanie azbestu

Azbest znalazł zastosowanie w ok. 1000 technologii przemysłowych. Ponad 80% azbestu zużywane było do produkcji wyrobów azbestowo-cementowych. Ponadto wykonywano z niego wyroby: izolacyjne, cierne, uszczelniające, hydroizolacyjne i inne.

- Wyroby azbestowo-cementowe: płyty faliste, płyty „karo”, płyty płaskie stosowane jako elewacje zewnętrzne, płyty okładzinowe, ściany osłonowe i działowe, płyty dekarские, rury wodociągowe i kanalizacyjne,
- Wyroby izolacyjne: wata, włóknina, sznury, przędza, tkaniny termoizolacyjne, taśmy; stosowane są do izolacji kotłów parowych, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych; w zależności od przeznaczenia zawierają od 75 do 100% azbestu,
- Wyroby cierne: okładziny cierne i taśmy hamulcowe, stosowane do różnego typu hamulców,
- Wyroby uszczelniające: tektury, szczeliwa plecione, płyty azbestowo-kauczukowe, azbestowo-gumowe; wyroby te stosowane są do uszczelniania części pracujących w wysokich temperaturach, w środowisku chemikaliów, gazów aktywnych, smarów, rozpuszczalników, gazów spalinowych,
- Wyroby hydroizolacyjne: lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, wypełniacze lakierów, asfalty drogowe uszlachetnione, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe, filtry; zawierają od 20 do 40% azbestu.

7. Obowiązki i postępowanie właściciela nieruchomości przy użytkowaniu obiektów lub terenów z wyrobami zawierającymi azbest

Właściciel nieruchomości, na której znajdują się wyroby zawierające azbest powinien do końca 2032 r. usunąć te wyroby. W pierwszej kolejności powinny zostać usunięte wyroby które znajdują się w złym stanie technicznym. Do upływu tego okresu czasu mogą być użytkowane wyłącznie wyroby zawierające azbest pod warunkiem, że są w dobrym stanie technicznym i w celu przedłużenia ich użytkowania poddane zostały impregnacji lub pomalowaniu.

Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Białogard na lata 2011 – 2020

W przypadku konieczności usunięcia elementów zawierających azbest z obiektów inwestor musi przestrzegać przepisów Prawa budowlanego oraz przepisów specjalnych dotyczących azbestu.

Na właścicieli nieruchomości, na których znajdują się wyroby zawierające azbest, obowiązujące przepisy nakładają określone obowiązki.

1. Właściciel ma obowiązek przeprowadzenia inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest poprzez wykonanie spisu z natury.

Wynik inwentaryzacji przedstawia się w „Informacji o wyrobach zawierających azbest”, której wzór stanowi załącznik do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest.

Informację sporządza się corocznie w dwóch egzemplarzach, jeden egzemplarz przedkłada się do dnia 31 stycznia każdego roku:

- a) Marszałkowi Województwa Zachodniopomorskiego - przedsiębiorca ,
- b) Burmistrzowi Białogardu – osoba fizyczna niebędąca przedsiębiorcą,

a drugi egzemplarz przechowuje się przez okres jednego roku, do czasu sporządzenia następnej informacji,

2. Na właścicielu ciąży ponadto obowiązek sporządzenia - w jednym egzemplarzu – formularza oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest , który jest przechowywany łącznie z dokumentacją miejsca zawierającego azbest lub dołączony do książki obiektu budowlanego.

8. Bezpieczne usuwanie wyrobów zawierających azbest

Demontaż wyrobów zawierających azbest jest ściśle regulowany przepisami prawa zawartymi w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zgodnie z tymi przepisami prace polegające na usuwaniu bądź naprawie wyrobów zawierających azbest mogą być wykonywane wyłącznie przez wykonawców posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności, w wyniku której powstają odpady niebezpieczne. Powyższe prace powinny być poprzedzone zgłoszeniem do Starosty na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem robót.

Wykonawca prac, który wykonuje prace związane z naprawą bądź usuwaniem wyrobów zawierających azbest, ma obowiązek:

- 1) izolować od otoczenia obszar prac przez stosowanie odpowiednich osłon,
- 2) ogrodzić teren prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m przy stosowaniu osłon,
- 3) umieścić tablice ostrzegawcze o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”,
- 4) zastosować odpowiednie środki techniczne celem zmniejszenia emisji włókien azbestu.

Prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest muszą być prowadzone w taki sposób, aby wyeliminować emisję azbestu do środowiska.

Należy:

- 1) nawilżać wodą wyroby zawierające azbest przed ich usuwaniem i utrzymywać w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,

**Program usuwania wyrobów zawierających azbest
z terenu miasta Białogard na lata 2011 – 2020**

- 2) demontować całe wyroby bez ich uszkodzenia,
- 3) dokonywać odłączenia materiałów trwale związanych z podłożem przy zastosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze.

Po zakończeniu prac obowiązkiem wykonawcy jest złożenie posiadaczowi nieruchomości pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych. Takie zaświadczenie należy przechować przez okres 5 lat.

9. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest

Miasto Białogard zajmuje powierzchnię 2 573 ha, w tym tereny zabudowane zajmują powierzchni 16 % tj. 416 ha.

W 2007 r. została przeprowadzona inwentaryzacja polegająca na zlokalizowaniu występowania wyrobów zawierających azbest na nieruchomościach, zabudowanych jednorodinnymi budynkami mieszkalnymi, zabudowaniami gospodarczymi, garażami, będących własnością osób fizycznych oraz na nieruchomościach będących własnością Miasta.

Łączna ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest na terenie miasta Białogard wg stanu na dzień 24 lipca 2008 r. wyniosła 12 278,99 m² to jest około 221 022 Mg (przyjmując przelicznik: 1 m² wyrobów z azbestu waży ok.18 kg).

Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest na podstawie zgłoszonych informacji zawierających azbest na dzień 31 grudnia 2010 r. wynosiła 11 568,91 m², to jest około 208 240 Mg.

W latach 2008-2010 zostały unieszkodliwione na składowiskach odpadów niebezpiecznych wyroby zawierających azbest, zdemontowane z obiektów budowlanych z terenu miasta, o powierzchni 710 m².

Zinwentaryzowane wyroby zawierające azbest

Miejsce występowania wyrobów zawierających azbest	Miejsce występowania płyty falistej cementowo-azbestowej	Ilość obiektów		Ilość m ²	
		2008 r.	2011r.	2008 r.	2011 r.
Nieruchomości w posiadaniu osób fizycznych niebędących przedsiębiorcą	Pokrycie dachowe budynków mieszkalnych	14	13	2 468,5	2452,5
	Pokrycie dachowe pomieszczeń gospodarczych	65	64	6090,28	6081,28
	Pokrycie dachowe garaży	6	4	194,8	88,8
	Inne obiekty, wiaty, ogrodzenia	3	3	56	56
	Zdemontowany	3	3	226	226
Polski Związek Działkowców	Pokrycie dachowe altanek	77	74	1988,1	1975,1
	Zdemontowany	11	9	69,1	32,6
	Ściany kompostowników	4	4	30	30
Nieruchomości własności Miasta Białogard	Pokrycia dachowe budynków, pomieszczeń gospodarczych, wiat, garaży oraz ściany boczne	17	15	1156,21	626,63
Razem		200	189	12278,99	11568,91

10. Składowiska przyjmujące odpady zawierające azbest

Na terenie województwa zachodniopomorskiego znajdują się 2 składowiska odpadów niebezpiecznych przyjmujące do składowania odpady zawierające azbest. Są to:

1. Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Sianowie, w gminie Sianów - (odległość ok.36 km), tel. 94 318 53 65; 501 393 104;
2. EKO-MYŚL Sp. z o.o., Dalsze w gminie Myślibórz – (odległość ok. 150 km), tel. 95 747 56 53; 601 421 656.

11. Wykaz wykonawców usuwających wyroby zawierające azbest

Z terenu miasta Białogard zezwolenie na demontaż i transport wyrobów zawierających azbest w 2010 r. posiadało 29 firm.

Wykaz firm:

1. GEO-BUD Białogard, ul. Kisielice Duże 6/4, tel. 94 312 19 61;
2. Skarbiński Koszalin, tel. 509 750 399;
3. BUDMAR PUPH Koszalin, ul. Na Skarpie 17, tel. 94 34 00 100, 663 933 368;
- E} 4. KOZBUD Sianów, tel. 94 318 57 09;
5. LECHBUD Szczecin, ul. Andrzeja Struga 82b, tel. 91 464 46 48;
6. AL-EKO Świeszyno, 94 347 08 48; 94 347 08 43; 501 522 522;
7. AMBROŻY Warszawa, 22 831 07 64;
8. ALBEKO, Kotowy, gmina Skrwilno, 54 280 02 88;
9. ABBA-EKOMED Toruń, 56 654 87 70; 56 651 36 67; 56 651 44 25;
10. AM TRANS PROGRES Sp. z o.o. Poznań, 61 656 87 70; 61 656 44 25;
11. ALGADER HOFMAN Warszawa, 22 864 94 97; 22 864 94 99; 22 864 75 80;
12. MAXMED Rumia, 58 671 85 63;
13. EKO-POL Pruszcz, 52 330 80 65;
14. EKOCHYM EKOSERVICE Sp. z o.o. Łódź, 42 255 77 29; 607 348 062;
15. Agencja Remontowo-Budowlana PRO-DOMO Koszalin, 504 158 607;
16. GAJAWI PPHU Łódź, 501 028 153;
17. EXITO Grzegorz Marek Gorzów WLKP, 502 232 696;
18. ZAK ZUT Gorzów Wlkp, ul. Kutrzeby 1/35, tel. 95 73 83 606;
19. EKOLOGIA FAIR PLAY, Dębno, ul. Mickiewicza 2;
20. KASTOR Leszno Górne, ul. Kolonia 19B/2, tel. 68 376 65 93;
21. CGOAIr „caro” Zamość, ul. Zamojskiego 51, tel. 608 435 133;
22. TERMOEXPORT Warszawa, ul. Żurawia 24/7, tel. 22 621 40 64, 22 821 34 67;

**Program usuwania wyrobów zawierających azbest
z terenu miasta Białogard na lata 2011 – 2020**

---

23. JUKO PH Piotrków Trybunalski, ul. Zamurowa 8, tel. 44 649 94 24;
24. SPEC-MIN Spółka z o.o., Szczecin, ul. Wrzesińskich 32, tel./fax 91 460 1434
25. PHU „DELTA” , Koszalin, ul. Szyprów 12, 94 341 66 67;
26. FUH „DRAWKAR”, Drawsko Pomorskie, ul. Sikorskiego 15/1
27. Firma STAN-FED Stanisław Fedorowicz, Trzebiatów, ul. Kasprowicza 29,
28. Spółka z o.o. „LUMEN”, Police, ul. Piotra i Pawła 9, tel. 91 317 23 33
29. Zakład Ogólnobudowlany Dariusz Nowakowski, Węgorzewo, ul. Podgórna 12/3,
tel. 91 564 41 77.

12. Zasady uzyskania pomocy finansowej

W celu osiągnięcia zadań programu krajowego i miejskiego proponuje się pomoc mieszkańcom Białogardu oraz przedsiębiorcom prowadzącym działalność na terenie miasta, posiadającym na swojej nieruchomości wyroby zawierające azbest, polegającą na:

- dofinansowaniu usuwania wyrobów zawierających azbest
- wskazywaniu źródeł i informacji gdzie można uzyskać niskooprocentowane kredyty i dotacje na usunięcie wyrobów zawierających azbest.

Przedstawione propozycje dofinansowania będą uruchomione w zależności od możliwości pozyskania środków finansowych i w przypadku braku możliwości pozyskania dofinansowania z innych źródeł pomocowych będzie uruchomiony zwrot dotacji z budżetu Miasta .

Pomoc ta może polegać na:

- 1) finansowaniu zadania polegającego na usuwaniu azbestu ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, do którego Miasto złoży wniosek o dofinansowanie, po uzyskaniu minimalnej wartości prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest w mieście w kwocie 25 000 zł. Wnioski będą składane w systemie ciągłym aż do wyczerpania się środków przeznaczonych na ten cel w budżecie Funduszu. Dofinansowanie mogą otrzymać właściciele obiektów, których właścicielami są jednostki samorządu terytorialnego, osoby fizyczne, jednostki sektora finansów publicznych, kościoły i związki wyznaniowe oraz wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe z uwzględnieniem przepisów dotyczących pomocy publicznej,
- 2) finansowaniu z innych programów pomocowych, które będą dofinansowały zadania z zakresu gospodarki odpadami, a dofinansowanie będzie udzielane według wymagań zawartych w tych programach,
- 3) zwrocie w formie dotacji celowej z budżetu Miasta, kosztów związanych z usunięciem wyrobów zawierających azbest z nieruchomości w wysokości 50% poniesionych kosztów. Zwrot kosztów przysługuje osobom fizycznym będącym właścicielami lub użytkownikami wieczystymi nieruchomości gruntowej oraz właścicielom obiektu budowlanego, budynku mieszkalnego jednorodzinnego, tymczasowego obiektu budowlanego lub urządzenia budowlanego zawierającego azbest, właścicielom lokali mieszkalnych tworzących wspólnotę mieszkaniową albo wspólnotom mieszkaniowym lub spółdzielniom mieszkaniowym ponadto osobom fizycznym będącym członkami Polskiego Związku Działkowców, użytkującym działki w rodzinnym ogrodzie działkowym.

Dofinansowanie, niezależnie od źródeł pomocy, dotyczyć będzie kosztów poniesionych na:

- demontaż,
- transport,
- unieszkodliwianie,
odpadów zawierających azbest.

**Program usuwania wyrobów zawierających azbest
z terenu miasta Białogard na lata 2011 – 2020**

---

13. Likwidacja „dzikich” składowisk z odpadami zawierającymi azbest

Na „dzikich” składowiskach, powstających na terenie miasta Białogard obecnie nie stwierdzono występowania odpadów zawierających azbest.

W celu niedopuszczenia w przyszłości do powstawania „dzikich” składowisk wyrobów zawierających azbest podejmowane będą działania Miasta w celu:

- podnoszenia wiedzy mieszkańców miasta o metodach postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- podnoszenia świadomości społecznej o szkodliwości azbestu na środowisko i zdrowie człowieka, a w przypadku stwierdzenia występowania „dzikich” składowisk z odpadami zawierającymi azbest, podejmowanie czynności usunięcia odpadów, w ramach środków finansowych przeznaczonych corocznie w budżecie miasta na usuwanie wyrobów zawierających azbest.

14. Monitoring z realizacji Programu

Monitoring z realizacji Programu ma na celu:

- określenie ilości unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest w danym roku,
- określenie ilości wyrobów zawierających wyroby azbestowe pozostałych do likwidacji,
- upublicznianie raportu przedstawiającego wyniki realizacji Programu.

Wskaźniki monitorowania Program

Lp.	Wskaźnik monitoringu	Jednostka miary
1	Ilość wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na m ² powierzchni miasta przed rozpoczęciem realizacji Programu	Mg/m ² /rok
2	Ilość wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na m ² powierzchni miasta w latach 2011 - 2020	Mg/m ² /rok
3	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej przed realizacją programu	%
4	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej w latach realizacji Programu	%
5	Nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest	PLN/rok
6	Ilość zlikwidowanych dzikich składowisk odpadów zawierających azbest i koszty ich likwidacji	szt/Mg/m ² /rok/PLN
7	Wysokość dofinansowania udzielona przez Miasto	PLN/rok

15. Pomoc informacyjna dla przedsiębiorców posiadających wyroby zawierające azbest

Urząd Miasta będzie udzielał pomocy informacyjnej przedsiębiorcom poprzez:

- informowanie o obowiązku przedstawienia informacji wojewodzie zachodniopomorskiemu o posiadaniu wyrobów zawierających azbest,
- informowanie o szkodliwości wyrobów zawierających azbest i sposobie unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest,
- informowanie o źródłach dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest.

**Program usuwania wyrobów zawierających azbest
z terenu miasta Białogard na lata 2011 – 2020**

Według informacji z 2011 r. przedsiębiorcy mogą ubiegać się o środki pomocowe z dwóch źródeł:

- Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka – oś priorytetowa 4. Instytucją Pośredniczącą w realizacji tego programu jest Ministerstwo Gospodarki. Celem osi priorytetowej 4 jest podniesienie poziomu innowacyjności przedsiębiorstw poprzez stymulowanie wykorzystania nowoczesnych rozwiązań w przedsiębiorstwach,
- Regionalnego Programu Operacyjnego – oś priorytetowa 1. Gospodarka – Innowacje Technologie; działanie 1.1 wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez innowacyjne inwestycje.

16. Harmonogram prac związanych z realizacją Programu

Harmonogram prac przy udzieleniu pomocy finansowej

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Finansowanie z Budżetu Miasta i WFOŚiGW
1.	Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest u osób fizycznych	2011 -2012	-
2.	Opracowanie programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Białogard na lata 2011-2020	2011 r.	-
3.	Przyjęcie przez Radę Miejską Białogardu programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Białogard na lata 2011-2020	2011 r.	-
4.	Przyjmowanie wniosków o dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest	2011 - 2020	-
5.	Wnioskowanie o dofinansowanie Programu ze środków zewnętrznych	2011 - 2020	-
7.	Dofinansowanie kosztów demontażu, transportu i składowania odpadów zawierających azbest poniesionych przez osoby fizyczne	2011 - 2020	4 500 zł/rok
8.	Działalność informacyjna i edukacyjna	2011 – 2020	1 000 zł/rok
9.	Aktualizacja bazy danych	2011 – 2020	
10.	Monitoring i ocena realizacji programu w zakresie usuwania azbestu z terenu miasta Białogard	2011 – 2020	
11.	Likwidacja „dzikich” składowisk odpadów zawierających azbest	2011 - 2020	500 zł/rok

**Program usuwania wyrobów zawierających azbest
z terenu miasta Białogard na lata 2011 – 2020**

Harmonogram prac przy udzieleniu pomocy organizacyjnej

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji
1.	Informowanie właścicieli nieruchomości, na której znajdują się wyroby zawierające azbest, w tym przedsiębiorców, o obowiązkach wynikających z przepisów prawa	2011 - 2020
2.	Prowadzenie monitoringu firm zajmujących się usuwaniem, transportem i składowaniem wyrobów zawierających azbest	2011 - 2020
3.	Prowadzenie monitoringu programów o dofinansowanie usuwania, transportu i składowania wyrobów zawierających azbest	2011 - 2020
4.	Działalność informacyjna i edukacyjna	2011 – 2020

17. Edukacja ekologiczna

Przy składaniu Burmistrzowi pierwszej informacji o posiadaniu wyrobów zawierających azbest właściciele nieruchomości zostali poinformowani:

- o obowiązkach jakie muszą spełniać przy demontażu azbestu,
- o corocznym obowiązku przedkładania burmistrzowi informacji o posiadaniu wyrobów zawierających azbest,

zostali zapoznani z wykazem przedsiębiorców, którzy otrzymali zezwolenie na zabezpieczenie i usuwanie wyrobów zawierających azbest od Starosty Białogardzkiego, oraz uzyskali informacje o składowiskach przyjmujących odpady zawierające azbest, które zlokalizowane są na terenie woj. zachodniopomorskiego.

Na stronie internetowej miasta zostaną zamieszczone w/w informacje, jak również informacje dotyczące:

- zagrożeń jakie wywołuje azbest,
- regulacje prawne dotyczące postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.

18. Aktualizacja Programu

Program usuwania wyrobów zawierających azbest będzie dokumentem podlegającym aktualizacji.

Wynika to z obowiązku nałożonego na posiadaczy wyrobów zawierających azbest, którzy corocznie będą przedkładali zaktualizowane informacje o ilości wyrobów zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania.

Aktualizacja w trakcie realizacji Programu będzie ponadto obejmowała:

- ilości unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest w danym roku,
- ilości wyrobów zawierających azbest pozostałych do likwidacji,
- nakładów poniesionych na usunięcie wyrobów zawierających azbest,
- aktualizację aktów prawnych dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest i obowiązki z nich wynikające.

19. Podsumowanie

Opracowanie Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Białogard na lata 2011 – 2020 umożliwi udzielenie pomocy mieszkańcom miasta Białogard w usunięciu wyrobów zawierających azbest. Jego najważniejszym celem jest bezpieczne dla zdrowia usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Białogard oraz składowanie ich na wyznaczonych składowiskach.

W niniejszym opracowaniu zawarto podstawowe informacje dotyczące właściwości azbestu, jego szkodliwości. Został przedstawiony przegląd przepisów prawnych obowiązujących w prawodawstwie polskim dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Program uwzględnia możliwości dofinansowania dla osób fizycznych będących właścicielami nieruchomości, usuwających wyroby zawierające azbest

Opracowanie programu usuwania azbestu jest jednym z zadań samorządu gminnego określonego w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętym przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 maja 2002 r., a następnie przeniesionego w dniu 14 lipca 2009 r. do programu wieloletniego pn. "Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032".

W „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Białogard na lata 2011 – 2020” zawarto podstawowe informacje na temat azbestu, jego zastosowaniu oraz wpływie na zdrowie człowieka. Program zawiera ilość wyrobów zawierających azbest będących w posiadaniu osób fizycznych na terenie Miasta Białogard.

Niniejszy „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Białogard na lata 2011-2020” jest realizacją zadań zawartych w Planie gospodarki odpadami dla Miasta Białogard.

20. Uregulowania prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest i obowiązki z nich wynikające

Rezolucja Sejmu RP z dnia 19 czerwca 1997 r. w sprawie wycofania azbestu z gospodarki (M.P. Nr 38, poz. 373) – Rada Ministrów została wezwana do opracowania programu zmierzającego do wycofania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2008 - 2032 uchwała Nr 39/2010 Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r.

I. Ustawy:

1. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest - (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20 z późn. zm.) Ustawa zakazuje wprowadzania na obszar kraju azbestu, wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Ustawa ta miała kolejno 10 nowelizacji. Na podstawie ostatniej zmiany z dniem 1 stycznia 2005r. obowiązuje w Polsce - podobnie jak w całej Unii Europejskiej - zakaz stosowania i obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.

2. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska – (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.) Ustawa ta jest podstawowym aktem prawnym w prawodawstwie polskim, regulującym zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z

**Program usuwania wyrobów zawierających azbest
z terenu miasta Białogard na lata 2011 – 2020**

---

uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a szczególności ustaliła m.in. obowiązek składania przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, a także osoby prawne stosownych informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (w tym również azbestu).

3. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.). Ustawa reguluje tryb postępowania oraz obowiązki podmiotów określonych ustawą. Ustawa udziela delegacji ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, do określa w drodze rozporządzenia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw środowiska – sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach - (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 z późn. zm). Ustawa ta wprowadziła m.in. obowiązek uzyskania przez wytwórcę odpadów niebezpiecznych (wykonawcę prac usuwania wyrobów zawierających azbest) zatwierdzenia - przez właściwego wojewodę lub starostę - programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest). Wytwórcy odpadów zawierających azbest muszą zatem zalegalizować swoją działalność w tym zakresie z w/w przepisami.

5. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane - (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118, z późn. zm.). Ustawa z dnia 19 września 2007 r. o zmianie Ustawy Prawo budowlane (Dz. U. 191/2007 poz. 1373) zgodnie z art. 30 ust. 7 stanowi: Właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować: zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia, pogorszenie stanu środowiska lub dóbr kultury, pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych, wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.

6. Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych - (Dz. U. Nr 11, poz. 84, z późn. zm.). Ustawa reguluje problematykę dotyczącą substancji i preparatów chemicznych, w tym niebezpiecznych oraz określa warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i preparatów chemicznych, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko. Zgodnie z tą ustawą tworzy się urząd Inspektora do Spraw Substancji i Preparatów Chemicznych.

7. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2002 r. Nr 199, poz. 1671, z późn. zm.). Ustawa reguluje zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach. Przewóz materiałów niebezpiecznych w kraju określają przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR). Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych. Wymagane są świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów oraz szkolenie kierowcy pojazdów w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

8. Ustawa z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2005 r. Nr 10, poz. 72).

9. Ustawa z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.). Ustawa zawiera regulacje dotyczące obowiązków pracodawcy w zakresie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

II. Rozporządzenia:

1. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).

Zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych niżej grupach i podgrupach z przypisanym kodem klasyfikacyjnym:

- odpady azbestowe z elektrolizy - 06 07 01,
- odpady z przetwarzania azbestu - 06 13 04,
- odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła) - 10 11 81,
- odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo –azbestowych - 10 13 09,
- opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi - 15 01 11,
- okładziny hamulcowe zawierające azbest - 16 01 11,
- zużyte urządzenia zawierające azbest - 16 02 12,
- materiały izolacyjne zawierające azbest - 17 06 01,
- materiały konstrukcyjne zawierające azbest - 17 06 05.

2. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. Nr 152, poz. 1737).

3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175, poz. 1439).

4. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nie selektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595).

5. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833, z późn. zm.).

6. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz. 1858).

7. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986).

8. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 237, poz. 2011, z późn. zm.).

- 9. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549).**
- 10. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126).**
- 11. Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz. U. z 2004, Nr 183, poz. 1896).**
- 12. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004, Nr 71, poz. 649).**
- 13. Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004, Nr 185, poz. 1920).**
- 14. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573, z późn. zm.).**
- 15. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 7 września 2005 r. sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz. U. Nr 186, poz. 1553 z późn. zm.).**
- 16. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestie (Dz. U. z 2005 r. Nr 189, poz. 1603).**
- 17. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).**
- 18. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. z 2005, Nr 13, poz. 109).**
- 19. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. z 2006 r. Nr 30, poz. 213).**
- 20. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 106, poz. 723).**

**Program usuwania wyrobów zawierających azbest
z terenu miasta Białogard na lata 2011 – 2020**

---

21. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1033).

22. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2010 r. Nr 16, poz. 87).

23. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011, Nr 8, poz. 31).